

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

A ./ Riksåklagaren m.fl. angående våldtäkt

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att skyndsamt lämna in svarsskrivelse i målet. Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och anser att det inte finns skäl för prövningstillstånd.

Bakgrund

Åtalet

A, som är irakisk medborgare, åtalades för våldtäkt under påståendet att han den 5 september 2008 under färd med en färja med våld tilltvungat sig samlag med målsäganden. Enligt gärningspåståendet bestod våldet i att A kraftigt tryckt ned målsäganden mot en brits i hytten och dragit av henne underkläder samt därefter genomfört samlag med målsäganden mot hennes vilja. Målsäganden har inte kunnat freda sig och komma loss på grund av den kraft som A använt för att betvinga henne.

Åklagaren yrkade att A skulle utvisas och målsäganden att han skulle förpliktas utge skadestånd.

Tingsrätten

A förnekade gärningen. Han uppgav att han var så berusad att han inte minns vad han gjorde på färjan, att han inte kände igen målsäganden och att han inte hade något minne av det hon berättat.

Tingsrätten dömde A för våldtäkt och anförde sammanfattningsvis följande. Målsäganden har konsekvent från början lämnat en sammanhållen och detaljrik berättelse som ger intryck av att spegla vad som hänt. Att samlag skett är styrkt genom den tekniska bevisningen som med visshet visar att det anträffats sperma från A i målsägandens slida. Vittnesuppgifterna från målsägandens mamma och pojkvän stöder målsägandens berättelse och eftersom det inte påvisats alkohol i de prov som tagits på A framstår hans påstående om att han på grund av alkoholberusning inte har något minne som mindre trovärdigt.

Påföljden bestämdes till fängelse två år och A utvisades ur riket med förbud att återvända hit före den 26 januari 2019. Därutöver förpliktades A att utge skadestånd till målsäganden.

Hovrätten

A ändrade sin berättelse och medgav att samlag skett, men att det varit frivilligt från målsägandens sida. Anledningen till att han inte tidigare berättat sanningen var att han inte velat erkänna för sin fru att han varit otrogen.

Hovrätten fann att målsäganden vidhållit sin berättelse och att de uppgifter hon lämnat vann stöd av vad hennes mamma och pojkvän berättat om att hon strax efter händelsen i hytten varit mycket uppriven, chockad och ledsen samt att hon berättat att hon blivit våldtagen. Hovrätten uttalade vidare att den fick intrycket att As berättelse i hovrätten var en efterhandskonstruktion. Hovrätten fastställde därför tingsrättens dom i skulldelen.

Vad gäller frågan om utvisning anförde hovrätten sammanfattningsvis följande.

A kom till Sverige första gången 2007 och han beviljades den 24 juni 2008 permanent uppehållstillstånd i Sverige som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. Hans fru och son, född i maj 2007, har permanent uppehållstillstånd i Sverige och kom hit första gången den 6 november 2008. As föräldrar och syskon bor kvar i Irak. Vid en samlad bedömning av vad som framkommit om sonens kontakt med sin pappa och att A begått ett allvarligt brott endast några få månader efter att han beviljats permanent uppehållstillstånd väger intresset av att utvisa honom tyngre än barnets behov. Enligt Migrationsverket råder det inte svåra motsättningar i hela Irak och det föreligger därför sådana synnerliga skäl som avses i 12 kap. 3 § utlänningslagen. Sammanfattningsvis fann hovrätten därför att A skulle utvisas och att tingsrättens beslut i den delen skulle stå fast.

Överklagandet

A har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet, lämna talan om skadestånd utan bifall och att yrkandet om utvisning under alla förhållanden ska undanröjas.

Han har som grund för överklagandet anført sammanfattningsvis följande. Bevisningen i målet är inte tillräcklig för en fällande dom. Med hänsyn till barnets bästa, As asylskäl, hans övriga anknytning till Sverige och då han inte tidigare dömts för brott och lever under ordnade förhållanden bör yrkandet om utvisning ogillas.

Han har som skäl för prövningstillstånd anført att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar *dels* bevisvärderingen i målet,

dels om det föreligger tillräckliga skäl för utvisning. Så vitt avser utvisningsfrågan menar A att det även föreligger synnerliga skäl till prövning.

Grunderna för min inställning

Skuld

Högsta domstolen har i ett antal avgöranden uttalat sig om beviskraven i denna typ av mål. Jag kan här hänvisa bl.a. till NJA 1991 s. 83, NJA 1992 s. 446 och senast NJA 2005 s. 712.

Högsta domstolen har genom bl.a. dessa avgöranden lagt fast riktlinjer för beviskrav och bevisbedömning i mål om sexualbrott. Domarna ger sammanfattningsvis grund för slutsatserna att beviskraven i denna typ av mål inte skiljer sig från andra mål och att målsägandens uppgifter *kan* vara tillräcklig bevisning för en fällande dom.

Utgångspunkten är således att samma beviskrav gäller i den här typen av mål som i andra brottmål. En första utgångspunkt är parternas allmänna trovärdighet. Men det är inte tillräckligt att målsäganden på ett mera allmänt plan framstår som mer trovärdig än den tilltalade eller att målsägandens uppgifter förefaller mera sannolika än den version som lämnats av den tilltalade. Det är nödvändigt att ta ställning till om deras berättelser är tillförlitliga eller, med andra ord, om berättelserna vinner sådant stöd av utredningen i övrigt att de kan läggas till grund för bedömningen i målet. Om en målsägandes uppgifter på någon punkt som är väsentlig i målet är oförenliga med vad som är utrett på annat sätt, t.ex. genom teknisk bevisning, finns det starka skäl att sätta tillförlitligheten av målsägandens berättelse i fråga.

En prövning av målsägandens uppgifter måste alltså göras mot vad som i övrigt kommit fram under utredningen, t.ex. vittnesberättelser och eventuell teknisk bevisning. Härutöver har domstolen att ta ställning till om målsägandens berättelse är sammanhängande och detaljerad och om målsäganden på någon mera väsentlig punkt lämnat olika versioner under utredningens gång, och i vilken grad händelsen kunnat preciseras till tid och rum. Även om direkta iakttagelser av vittnen saknas, kan det ändå vara av vikt vad målsäganden berättat för andra om det inträffade, när detta ägt rum och målsägandens uppträdande och reaktioner då.

Domstolen kan inte heller undandra sig att pröva alternativa förklaringar till målsägandens uppgifter som kan ge stöd för den tilltalades version. Finns det vid den slutliga sammanvägningen rimligt tvivel om den tilltalades skuld, ska denne frikännas.

Utredningen i målet består till överväganden del av målsägandens och As berättelser. I frågan om A har tvingat sig till samlag med målsäganden står hans

uppgifter mot hennes. Det avgörande är därför om målsägandens berättelse i förening med vad som kommit fram i övrigt gör att det är ställt utom rimligt tvivel att A har begått den åtalade gärningen.

Hovrätten har, liksom tingsrätten, vid bedömningen av målsägandens uppgifter framhållit att hon från början lämnat en berättelse som är sammanhållen och detaljrik. Hovrätten har konstaterat att hon inte har ändrat sina uppgifter utan vidhållit de uppgifter hon lämnat under förundersökningen och vid tingsrätten. Målsägandens berättelse får vidare stöd av vad vittnena uppgett om hur hon uppträdde och vad hon sa i nära anslutning till händelsen i hytten. Som hovrätten funnit medför detta att målsägandens uppgifter framstår som trovärdiga och tillförlitliga.

Mot detta ska ställas att A i hovrätten har lämnat en helt annan berättelse än den han konsekvent lämnat under förundersökningen och vid tingsrätten. Som hovrätten funnit framstår hans förklaring om att han inte ville att hans fru skulle få reda på att han varit otrogen som en efterhandskonstruktion.

Mot denna bakgrund delar jag hovrättens bedömning att det är ställt utom rimligt tvivel att A har begått den åtalade gärningen. Jag anser vidare att hovrättens bevisvärdering står i överensstämmelse med de riktlinjer som Högsta domstolen lagt fast. Hovrätten har prövat tillförlitligheten av målsägandens uppgifter och har värderat dem mot den övriga utredningen i målet. Hovrättens bedömning i skulddelen bör således stå fast.

Utvisning

A, som är iransk medborgare, är född 1980. Han kom till Sverige i augusti 2007 och beviljades den 24 juni 2008 permanent uppehållstillstånd i Sverige såsom skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen (*...behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp...*). A är gift och har en son som är född i maj 2007. Hustrun och sonen kom till Sverige i november 2008 (dvs. i tiden efter den nu åtalade gärningen) och de har erhållit permanent uppehållstillstånd. A saknar arbete i Sverige, men har ägnat sig åt vissa studier i bl.a. svenska.

Brottet

Enligt 8 kap. 8 § andra stycket 2 utlänningslagen får en utlänning utvisas om brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller hon inte bör få stanna kvar.

Det råder inte någon tvekan om att det brott A har gjort sig skyldig till är sådant som avses i den bestämmelsen (se prop. 1993/94:159 s. 13 f.).

Anknytningen

När domstolen överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen ska den, enligt 8 kap. 11 § samma lag, ta hänsyn till utlänningsans anknäytning till det svenska samhället. Domstolen ska då särskilt beakta utlänningsans levnadsomständigheter och familjeförhållanden samt längden av hans eller hennes vistelse i landet.

Den tid utlänningsans har vistats i Sverige är naturligtvis av betydelse (8 kap. 11 § första stycket 4 utlänningslagen) och domstolen måste i varje enskilt fall göra en anknytningsprövning. Ju starkare anknytning till Sverige som föreligger, desto allvarigare brottslighet måste vara för handen för att utvisning ska kunna ske. Utgångspunkten vid anknytningsprövningen är utlänningsans sociala situation och de bindningar den medför till Sverige (prop. 1993/94:159 s. 15 f.).

I bestämmelsen anges vidare uttryckligen att en domstol, när den överväger utvisning, särskilt ska beakta om utlänningsans har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningsans, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningsans utvisas (8 kap. 11 § första stycket 2).

I 1 kap. 10 § utlänningslagen föreskrivs också att i fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Genom denna bestämmelse har markerats att principen i FN:s barnkonvention om barnets bästa ska gälla när utlänningslagen tillämpas i fall som rör ett barn. Det innebär inte att barnets bästa alltid kan vara utslagsgivande när andra intressen kolliderar med barnets intressen, men barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och redovisas (se prop. 2003/04:113 s. 8 och NJA 2007 s. 425).

Det bör vidare framhållas att Europadomstolen i sin praxis vid tillämpning av artikel 8 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna lagt fast vissa riktlinjer för sin prövning om t.ex. en utvisning i det enskilda fallet innebär ett oproportionerligt ingrepp i den enskildes rätt till familjeliv enligt artikeln (se t.ex. domstolen dom den 18 oktober 2006 i målet *Üner mot Nederländerna*). Av Europadomstolens domar framgår att det i allt väsentligt är fråga om att ta hänsyn till samma omständigheter som har betydelse enligt utlänningslagen (se även NJA 2005 s. 283).

Det som knyter A till Sverige är hans hustru och son. Hans levnadsomständigheter i övrigt kan inte anses medföra att han har någon egentlig anknytning till Sverige. Hovrätten har i denna del anfört följande (endast efternamnet anges).

”Liksom andra barn har As son behov av en nära och god kontakt med sin pappa. Hovrätten ifrågasätter i och för sig inte att det vore bäst för sonen om A inte utvisas. Hänsynen till barnets bästa talar således för att han borde få stanna i Sverige. Hovrätten konstaterar dock att sonen skildes från A redan vid ca tre månaders ålder och att han inte har återsett sin pappa förrän vid 18 månaders ålder. Drygt en månad där-

efter häktades A och har sedan dess varit frihetsberövad. Av det anförda framgår således att sonen, innan frågan om utvisning aktualiserades, haft en begränsad kontakt med A. Vid en samlad bedömning av vad som framkommit om sonens kontakt med sin pappa och att A begått ett allvarligt brott endast några få månader efter det att han beviljades permanent uppehållstillstånd finner hovrätten att intresset av att utvisa A väger tyngre än barnets behov. Sammanfattningsvis finns det sålunda inget hinder enligt 8 kap. 11 § utlänningslagen att utvisa A.”

Jag ansluter mig till vad hovrätten har anförut och delar således uppfattningen att det vid en bedömning av brottets allvar och As anknytning till Sverige föreligger förutsättningar att utvisa honom.

Verkställighet

Enligt 8 kap. 17 § utlänningslagen ska domstolen, när den prövar en fråga om utvisning, ta hänsyn till om utlänningsbeslutet på grund av bestämmelserna i 12 kap. samma lag inte kan sändas tillbaka till ett visst land eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs.

Bestämmelsen i 8 kap. 17 § utlänningslagen innebär alltså att domstolen ska göra en bedömning av om en utvisning kommer att kunna verkställas i samband med att den dömda frigges från fängelsestraffet. Att detta kan vara en grannlaga uppgift antyds redan i motiven till lagtexten. Det anges att möjligheten för en domstol att beakta eventuella verkställighetshinder, som kan föreligga vid villkorlig frigivning, givetvis är begränsad. Och det särskilt när ett långt fängelsestraff döms ut (se prop. 1988/89:86 s. 72 och 166).

I senare lagstiftningsärenden har lagstiftaren framhållit, att domstolen inte är förhindrad att besluta att utlänningsbeslutet ska verkställas, om det i och för sig finns verkställighetshinder vid domstillfället men det framstår som mycket sannolikt att hindret inte kommer att föreligga den dag utvisningsbeslutet ska verkställas. Kvarstår verkställighetshindret när utvisningen ska verkställas får frågan hantteras på samma sätt som sker med övriga utvisningsbeslut som inte kan verkställas på grund av hinder som inträtt efter domstolens beslut (prop. 1993/94:159 s. 24).

I NJA 1998 s. 501 har Högsta domstolen uttalat att utformningen av 4 kap. 10 och 12 §§ (numera 8 kap. 11 och 17 §§) utlänningslagen får anses bygga på tanken att det när utvisning på grund av brott övervägs, principiellt sett inte ankommer på domstolen att i bedömningen väga in de politiska förhållandena i utlänningsbeslutets hemland i andra fall än då det redan på grundval av utredningen i brottmålet kan antas att verkställighetshinder kommer att föreligga.

A har beviljats permanent uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. I 12 kap. 3 § samma lag anges att utvisning av den som beviljats uppehållstillstånd på sådan grund inte får

verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det inte finns synnerliga skäl för detta.

I kommentaren till utlänningslagen anges att skyddet mot verkställighet får, liksom tidigare, främst betydelse om den väpnade konflikten eller miljökatastrofen inträffar efter det att ett beslut om avvisning eller utvisning har vunnit laga kraft (Wikrén/Sandesjö, Utlänningslagen, 8:e uppl. 2006, s. 400).

Bestämmelsen om verkställighetshinder infördes ursprungligen 1976. I 2 § tredje stycket i 1976 års lag angavs att utlänning som, utan att vara politisk flykting, på grund av de politiska förhållandena i sitt hemland inte ville återvända dit och som kunde åberopa tungt vägande skäl för det inte utan särskilda skäl skulle förvägras att vistas i riket. Av 54 a § andra stycket följde att om sådan utlänning anförde synnerliga skäl för att han inte skulle sändas till sitt hemland eller annat land där han löper risk att sändas till hemlandet, fick han inte vid verkställighet befordras till sådant land. Bestämmelsen skulle tolkas restriktivt (prop. 1975/76:18 s. 3, 16 f., 109 och 169).

I 1989-års utlänningslag återfanns bestämmelsen om hinder mot verkställighet för s.k. de facto-flyktingar i 8 kap. 4 §. I specialmotiveringen angavs att bestämmelsen ger en de facto-flykting möjlighet att anförda synnerliga skäl mot verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut till hans hemland. Det uttalades vidare att bestämmelsen främst kunde komma att bli beaktad då utvisning på grund av brott ska verkställas och att utlänningen då kan anförda synnerliga skäl till varför han inte bör sändas till sitt hemland (prop. 1988/89:86 s. 197).

I 1997-års utlänningslag infördes i 3 kap. 3 § begreppet skyddsbehövande i övrigt. Enligt första stycket andra punkten avsågs bl.a. den som på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt behöver skydd. I 8 kap. 4 § angavs att en sådan utlänning inte får sändas till sitt hemland eller till ett land, där han riskerar att sändas vidare till hemlandet om *han* har synnerliga skäl mot detta.

Lydelsen av 12 kap. 3 § i den nu gällande utlänningslagen skiljer sig alltså från tidigare lydelse av lagrummet. Enligt den nu gällande lydelsen är huvudregeln att verkställighet inte ska ske till utlänningens hemland eller till land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det inte finns *synnerliga skäl för detta*. I förarbetena anges emellertid att paragrafen motsvarar den tidigare gällande 8 kap. 4 § (prop. 2004/05:170 s. 296).

Det sagda innebär att lagmotiven står i strid med den lydelse paragrafen nu har. Som har påpekats i olika sammanhang torde i en sådan situation lagtexten ha företräde (se bl.a. a. kommentar s. 401 och RH 2008:12).

Det kan i detta sammanhang nämnas att Skyddsgrundutredningen har föreslagit att 12 kap. 3 § utlänningslagen ska ändras på så sätt att utvisningen inte får verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om *utlänningen* har synnerliga skäl mot detta. I förslagets författningskommentar anges följande (se SOU 2006:6 s. 51 och 384).

”Bestämmelsens språkliga utformning har ändrats så att den ger uttryck för att verkställighet inte ska ske om utlänningen har synnerliga skäl mot detta (jämför prop. 2004/05:170 s. 296).”

Förslaget har ännu inte lett till lagstiftning. Enligt uppgift från regeringskansliet är SOU 2006:6 alljämt föremål för beredning inom regeringskansliet, men man arbetar med sikte på att kunna fatta beslut om lagrådsremiss före sommaren 2009.

I det nu aktuella ärendet har Migrationsverket i yttrande daterat den 16 januari 2009 angett följande (endast efternamnet anges).

”A beviljades den 24 juni 2008 permanent uppehållstillstånd i Sverige så som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen (2005:716). Mot bakgrund härav finner Migrationsverket att hinder mot att genomföra ett eventuellt utvisningsbeslut inte föreligger enligt 12 kap. 1-2 §§ utlänningslagen. Av 12 kap. 3 § utlänningslagen framkommer dock att det krävs synnerliga skäl för att en utvisning av A ska kunna verkställas till hans hemland eller till ett land där han riskerar att sändas vidare till hemlandet.

Migrationsverket har i kommentar av rättschefen den 13 januari 2009 angående de rådande allmänna förhållandena i Irak, utifrån utlänningslagens bestämmelse om andra svåra motsättningar bedömt att det har skett en positiv utveckling i Irak. Situationen är dock komplex och den fortsatta utvecklingen är svårbedömbär. Läget kan försämrats och våldet tillta. Sammantaget är Migrationsverkets bedömning[en] att andra svåra motsättningar i utlänningslagens mening får anses råda i följande provinser i Irak: Bagdad-, Diyala-, Salah al-Din, Temeem- och Ninevaprovinserna. I övriga delar av Irak – där USA har överlämnat ansvaret för säkerheten till de irakiska säkerhetsstyrkorna – bedömer Migrationsverket att det inte råder svåra motsättningar i utlänningslagens mening.”

Av yttrandet framgår vidare att A kommer från Bagdad och att hans föräldrar och syskon, två bröder, har uppgetts befinna sig i Bagdad.

Den prövning domstolen har att göra enligt 8 kap. 17 § utlänningslagen är huruvida det finns hinder mot att beslutet om utvisning *verkställs*. Hänvisningen i bestämmelsen till ”*eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs*” innebär att domstolen kan ta hänsyn till inte bara sådana verkställighetshinder som anges i 12 kap. utan också till andra särskilda hinder som kan tänkas föreligga. Det kan t.ex. finnas anledning anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen. Det kan också finnas medicinska hinder för en verkställighet (12 kap. 18 §). Om det vid denna

prövning visar sig att avlägsnandebeslutet inte skulle gå att verkställa, bör enligt motiven beslut om avvisning eller utvisning inte meddelas (se a. kommentar s. 329 med där gjorda hänvisningar till förarbetsuttalanden).

Hovrätten uttalade att det brott A gjort sig skyldig till är av allvarlig art och innebär en allvarlig kränkning av målsäganden. Brottet har begåtts endast drygt två månader efter att A beviljats permanent uppehållstillstånd. Med hänsyn härtill och med beaktande av att det enligt Migrationsverket inte råder svåra motsättningar i hela Irak, fann hovrätten att det föreligger sådana synnerliga skäl som avses i 12 kap. 3 § utlänningslagen. I det sammanhanget hänvisade hovrätten också till två avgöranden som Migrationsöverdomstolen fattat 2007.

Jag kan även i denna del ansluta mig till vad hovrätten har anfört. Jag vill i det sammanhanget också peka på att det av yttrandet från Migrationsverket anges att situationen i Irak är komplex och att den fortsatta utvecklingen är svårbedömbär. I det torde bl.a. ligga att förhållandena snabbt kan förändras. För det fall situationen i Irak har förvärrats eller förbättrats vid tidpunkten för As frigivning är det således något som kan beaktas vid bedömningen av om utvisningsbeslutet då kan verkställas. Sammanfattningsvis ställer jag mig bakom hovrättens bedömning att det föreligger synnerliga skäl att verkställa utvisningen till Irak och anser därför att beslutet om utvisning ska stå fast.

Prövningstillstånd

Skuld

Högsta domstolen har nyligen meddelat prövningstillstånd i två mål som gäller bevisbedömning i mål om sexualbrott där den huvudsakliga bevisningen utgörs av målsägandens berättelse. Utgången i det nu aktuella målet är enligt min mening övertygande och innehåller inte några nya aspekter eller frågeställningar, varken i förhållande till de mål om beviskrav och bevisbedömning som Högsta domstolen tidigare har prövat, eller de som Högsta domstolen nu har meddelat prövningstillstånd i. Jag kan därför inte se att en prövning av detta mål skulle tillföra rättstillämpningen något av värde. Det är därför inte av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar överklagandet i skulddelen. Det föreligger inte heller synnerliga skäl för en sådan prövning.

Utvisning

När det gäller bedömningen av om de grundläggande förutsättningarna för utvisning är uppfyllda finns det både utförliga förarbetsuttalanden och ett flertal rättsfall från Högsta domstolen till vägledning för rättstillämpningen.

Vad avser de situationer där utlänningsen har minderåriga barn här i riket har Högsta domstolen i ett antal fall uttalat sig om förutsättningarna för utvisning.

När det gäller äldre avgöranden kan bl.a. hänvisas till NJA 1980 s. 769, 1981 s. 825, 1989 s. 102, 1991 s. 766, 1996 s. 365 och 1997 s. 172. Sedan lagändringen 2004, då barnperspektivet tydliggjordes än mer, har Högsta domstolen prövat tre fall som behandlar intresseavvägningen mellan barnets behov av kontakt med sin förälder och de motstående intressen som brottsligheten föranleder – NJA 2005 s. 283 och 2006 s. 388 samt 2007 s. 245. Därutöver har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd och den 13 maj 2009 hållit huvudförhandling i ytterligare ett mål som gäller utvisning där den tilltalade har minderåriga barn i Sverige (Högsta domstolens mål nr B 5416-08).

Enligt min uppfattning har Högsta domstolen på ett tydligt och utförligt sätt angett vilka omständigheter som ska beaktas vid prövningen av utvisningsfrågan och hur de olika omständigheterna ska vägas mot varandra. En helt annan sak är att det ofta är svårt att göra den bedömningen i det enskilda fallet och att olika domstolar och t.o.m. enskilda ledamöter kan komma till olika slutsatser. Även om det finns en tämligen rikhaltig praxis på området kommer det säkerligen, med hänsyn till frågans komplexitet, att finnas behov av ytterligare avgöranden från Högsta domstolen. Jag kan emellertid inte se att en prövning av det nu aktuella målet skulle tillföra rättsbildningen något nytt vad avser den konkreta frågan om barnperspektivet och inte heller vad gäller betydelsens av utlänningsanslutning i övrigt till det svenska samhället.

Praxis är inte lika rikhaltig när det gäller den hänsyn som enligt 8 kap. 17 § utlänningslagen, vid prövningen av utvisningsfrågan, ska tas till om utlänningsen på grund av bestämmelserna i 12 kap., och då särskilt 12 kap. 3 §, inte kan sändas till ett visst land.

Enligt min uppfattning är det emellertid inte särskilt förvånande. Som framgår av tidigare redovisade förarbetsuttalanden är det ofta en grannliga uppgift att vid domstillfället bedöma hur situationen – vad avser frågan om verkställighet kan ske till ett visst land – kommer att se ut vid den framtida tidpunkt då straffet är avtjänat och utvisningsbeslutet ska verkställas. I förarbetena har angetts att de allmänna domstolarna ska beakta eventuella verkställighetshinder *i den mån detta går att göra i det enskilda fallet* (prop. 1988/89:86 s. 73). Det finns därför en uppenbar risk för att en prövning av ett enskilt fall inte får någon egentlig betydelse utanför det enskilda målet, vilket talar mot prövningstillstånd.

När det särskilt gäller behovet av vägledning vad avser bedömningen av vad som utgör synnerliga skäl enligt 12 kap. 3 § utlänningslagen och hur de olika omständigheter som ska beaktas vid den bedömningen ska vägas mot varandra, bör framhållas att Skyddsgrundutredningen i SOU 2006:6 har föreslagit att 12 kap. 3 § utlänningslagen ska ges en lydelse som motsvarar den som fanns i 8 kap. 4 § i den tidigare utlänningslagen. Den föreslagna lydelsen är att verkställighet inte får ske till visst land om *utlänningsen* har synnerliga skäl mot detta.

Enligt uppgift bereds SOU 2006:6 inom regeringskansliet med sikte på beslut om lagrådsremiss före sommaren 2009. Även denna omständighet talar, enligt min uppfattning, mot prövningstillstånd.

Sammanfattningsvis anser jag att det inte finns tillräckliga skäl för prejudikatdispens. Inte heller är omständigheterna sådana att det föreligger skäl för extraordinär dispens.

Agneta Blidberg

Stefan Johansson

Kopia till

- Södertörns åklagarkammare i Stockholm (AM-151907-08)
- Utvecklingscentrum Stockholm
- Utvecklingscentrum Göteborg